

Nav Nittedal

Deres ref.

Vår ref. 25/13800-63

Vår dato: 18.12.2025

Saksbehandler: Ane Jørdre Øybekk

Seksjon for sosiale tjenester

Svar spørsmål om sosiallån og taushetsplikt

Arbeids- og velferdsdirektoratet viser til e-post mottatt 25.09.25, hvor dere ber om en tilbakemelding på kommuneadvokatens kommentarer til direktoratets tidligere uttalelse datert 26.08.2025 om inndrivning av sosiallån og taushetsplikt. Vår tidligere tolkningsuttalelse var et svar på spørsmål om det å overlate inndrivning av sosiallån til private aktører kan være i strid med sosialtjenesteloven og reglene om taushetsplikt. Vi konkluderte med at Nav-kontoret ikke kan oversende saker om tilbakebetaling av lån videre til en privat inndrivingsaktør, da det vil røpe et klientforhold å gi ut disse opplysningene. Vi vurderte også at samtykke ikke er et aktuelt unntak i en slik situasjon. Vi viser ellers til tolkningsuttalelsen i sin helhet.

I eposten gjengir dere kommuneadvokatens kommentarer. Han skriver blant annet at Nav har tolket reglene om taushetsplikt feil, og at det ikke gjelder noe forbud mot å bruke en privat inndrivingsaktør. Han viser til at det offentlige i årevis har benyttet seg av inkassoforetak for å inndrive fordringer, også de fordringene som har grunnlag i taushetsbelagte opplysninger, og at Navs tolkning i realiteten setter en effektiv stopper for en langvarig, fornuftig og praktisk innfordring ved hjelp av inkassoforetak. Kommuneadvokaten oppfatter forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 2 som en hjemmel for å benytte inkassoforetak for inndrivelse av misligholdte sosiallån.

Arbeids- og velferdsdirektoratet vil på bakgrunn av kommuneadvokatens uttalelse vurdere om det er unntak fra taushetsplikten som åpner for at Nav-kontoret kan benytte private inkassoselskap til inndrivelse av sosiallån.

Nav

Postadresse: Postboks 354 // 8601 MO I RANA

E-post: nav.okonomi.stonad.dokumentsenter@nav.no

www.nav.no

Arbeids- og velferdsdirektoratets vurdering og konklusjon

Hovedregelen om taushetsplikt

Sosialtjenesteloven § 44 første ledd sier at “[E]nhver som utfører tjeneste eller arbeid for kommunen etter denne loven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g.”

De generelle reglene om taushetsplikt etter forvaltningsloven gjelder for “enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan”, jf. fvl. § 13 første ledd. Etter denne bestemmelsen plikter Nav-kontoret å hindre at andre får tilgang eller kjennskap til det de i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om blant annet “noens personlige forhold”, jf. § 13 første ledd. nr. 1.

I tillegg til de generelle taushetspliktsreglene i forvaltningsloven, må Nav-kontoret overholde taushetspliktsreglene i sosialtjenesteloven § 44. Taushetsplikten etter sosialtjenesteloven strekker seg lengere enn den generelle taushetsplikten og inkluderer også “fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted”, jf. sotjl. § 44 andre ledd.

I rundskrivet til sosialtjenesteloven punkt 5.44.2.4 står det:

“For Nav-ansatte er det hva som ligger i begrepet “noens personlige forhold” som er av interesse. Personopplysninger omfatter som utgangspunkt alle opplysninger som er knyttet til en person, uten hensyn til om opplysningene er å anse som følsomme eller ikke. Typiske personlige opplysninger omhandler familie, hjemmeforhold, fysisk og psykisk helse, utdanning, arbeid, økonomisk situasjon, sosiale forhold, holdninger og følelsesliv.

I forvaltningsloven er utgangspunktet at opplysninger om fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted ikke er taushetsbelagte, men fordi slike opplysninger om tjenestemottakere av sosiale tjenester vil røpe klientforhold er også disse underlagt taushetsplikten. Det å være en tjenestemottaker av sosiale tjenester er i seg selv en taushetsbelagt opplysning. Hovedregelen er derfor at en Nav-ansatt har taushetsplikt om alle opplysninger som er knyttet til en tjenestemottaker.”

I de tilfeller Nav-kontoret gir opplysninger om gjeldsbrev eller låneavtale til andre, vil de ha avslørt et klientforhold og dermed gitt opplysninger om “noens personlige forhold”, jf. fvl. § 13.

Unntak fra taushetsplikten i fvl. § 13 første ledd bokstav b

Selv om hovedregelen etter sosialtjenesteloven er at Nav-ansatte har taushetsplikt om tjenestemottakers personlige forhold, vil det i noen tilfeller være behov for unntak i taushetsplikten. For å kunne gi taushetsbelagte opplysninger, må det foreligge hjemmel i lov som tillater det.

Kommuneadvokaten anfører at forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 2 åpner for at Nav-kontoret kan benytte seg av inkassoforetak for inndrivelse av sosiallån.

Forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 2 sier at taushetsplikten ikke er til hinder for “at opplysningene brukes for å oppnå det formål de er gitt eller innhentet for, bl.a. kan brukes i forbindelse med saksforberedelse, avgjørelse, gjennomføring av avgjørelsen, oppfølging og kontroll”.

Ordlyden i § 13b første ledd nr. 2 begrenser ikke hvem opplysningene kan gis til. Utgangspunktet er at opplysninger kan deles med både offentlige og private aktører så lenge de øvrige vilkårene er oppfylt.

Spørsmålet blir derfor først om deling av opplysningene med et privat inkassoselskap er å bruke opplysningene til det formål de er gitt eller innhentet for.

Ordlyden “gitt eller innhentet for” viser at det både er relevant hvorfor stønadsmottaker oppga opplysningene og hvorfor Nav-kontoret innhentet opplysningene. Dersom opplysninger er gitt for å oppnå flere formål, vil realiseringen av ett av formålene være tilstrekkelig.

Dersom en tjenestemottaker søker økonomisk stønad, gis opplysningene med formålet om å få søknaden behandlet. Fra Nav-kontorets side innhentes opplysningene med formål om å opplyse saken så godt som mulig før det treffes en avgjørelse om tjenester etter loven. På bakgrunn av opplysningene som innhentes, skal Nav-kontoret gjøre en individuell vurdering av tjenestemottakers hjelpebehov, herunder vurdering av stønadsform og utbetaling. Nav-kontoret kan, dersom vilkårene foreligger, komme til at stønaden skal gis som lån. Et lån er en avtale mellom långiver og låntaker hvor långiveren gir låntakeren en sum penger som må tilbakebetales over tid. Det er naturlig at avtalen regulerer hvordan långiver kan gå frem dersom låntaker ikke betaler tilbake i henhold til avtalen. En naturlig forlengelse av låneforholdet er inndrivelse av lånet.

Arbeids- og velferdsdirektoratet vurderer på denne bakgrunn at opplysningene, i en sak hvor en tjenestemottaker har søkt om og er innvilget økonomisk stønad, blant annet er innhentet for å opprette og inndrive et sosiallån.

I rundskrivet til sosialtjenesteloven § 44, pkt. 5.44.2.6.5, vises det til forvaltningslovens § 13b første ledd nr. 2, hvor det blant annet står: “All kommunikasjon med andre er strengt begrenset til at opplysningene må være nødvendige.” Det neste spørsmålet i denne saken blir derfor om deling av opplysningene med et privat inkassoselskap er nødvendig for å inndrive lånet.

Hvilke opplysninger som er nødvendige i den enkelte sak må vurderes individuelt ut fra tjenestemottakers situasjon og konkret i forhold til tjenesten det søkes om. Begrepet “nødvendig” tilsier at noe er påkrevd eller ikke kan unnlates. Det forutsettes at det ikke foreligger andre handlingsalternativer som kan oppnå det samme formålet, uten å bryte taushetsplikten.

For eksempel er det ikke nødvendig å dele opplysninger med inkassoselskapet dersom Nav-kontoret selv har ressursene og kompetansen til å inndrive sosiallån. Om Nav-kontoret har ressurser til dette må de selv vurdere.

Videre vil deling av opplysningene ikke være nødvendig før et reelt behov oppstår. Nav-kontoret kan for eksempel ikke dele opplysningene med inkassoselskapet før lånet forfaller og faktisk skal inndrives.

På bakgrunn av ovennevnte, kan Nav-kontoret, dersom det anses nødvendig etter en konkret og individuell vurdering, dele relevante opplysninger med et privat inkassoselskap for å gjennomføre inndriving av sosiallånet uten at dette bryter taushetsplikten.

Forholdet til sosialtjenesteloven

Inndrivingen av lånet må, i tillegg til å være i samsvar med taushetspliktsreglene, også være lovlig etter sosialtjenesteloven og i tråd med Nav-kontorets plikter overfor tjenestemottakeren.

Hovedregelen er at økonomisk stønad skal gis som bidrag. Det kan vurderes å gi økonomisk stønad i form av lån i tilfeller hvor Nav-kontoret vurderer at tjenestemottaker vil bli i stand til å tilbakebetale lånet, jf. sotjl. § 21 annet ledd. I rundskrivet punkt 4.21.2.2 står det at “[t]jenestemottakers økonomiske situasjon kan ha endret seg når lånet skal tilbakebetales, og

Nav-kontoret må vurdere om lånet helt eller delvis skal omgjøres til bidrag.” Før forfall må Nav-kontoret foreta en ny vurdering av om tjenestemottaker *faktisk* er i stand til å tilbakebetale lånet. Det er først etter at Nav-kontoret har vurdert tjenestemottakers situasjon og bestemt at hele eller deler av lånet skal opprettholdes óg lånet har forfalt, at de eventuelt kan benytte et inkassoselskap til å inndrive lånet og gi opplysninger om tjenestemottaker til disse. Det er ikke adgang til å oversende et lån til inndrivelse til et inkassoselskap forut for denne vurderingen og forut for forfallstidspunktet.

Tilfeller hvor Nav-kontoret benytter inkassoselskap

I de tilfeller Nav-kontoret overlater inndrivelsen av kravet til inkassoselskap skal de informere tjenestemottaker om dette. Samtidig skal de informere om at tjenestemottaker må kontakte Nav-kontoret dersom nye omstendigheter medfører at de ikke lenger kan overholde nedbetalingsplanen.

I rundskrivet punkt 4.21.2.2 står det “Hvis tjenestemottaker søker om å få endret lånevilkårene, eller få omgjort lånet til bidrag, skal søknaden behandles selv om fristen for å klage på vedtaket er gått ut.” Frem til sosiallånet er nedbetalt må Nav-kontoret behandle nye opplysninger i saken som er fremsatt av tjenestemottaker.

Merk at svaret her baserer seg på at Nav-kontoret benytter inkassoselskap for å inndrive kravet, ikke at kravet selges til inkassoselskapet.

Konklusjon:

Arbeids- og velferdsdirektoratet vurderer at fvl. § 13b første ledd nr. 2 åpner for at Nav-kontoret etter en konkret og individuell vurdering kan bruke inkassoselskap for inndrivelse av sosiallån.

Med hilsen

Jan Erik Grundtjernlien
avdelingsdirektør
Seksjon for sosiale tjenester

Ane Jørdre Øybekk
seniorrådgiver
Seksjon for sosiale tjenester

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur
Kopi til: